

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

National University
«Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»

ЕКОНОМІКА І РЕГІОН

№ 2 (93) 2024

ECONOMICS AND REGION

Vol. 2 (93) 2024

www.eir.nupp.edu.ua

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

ЕКОНОМІКА І РЕГІОН

№ 2 (93)
2024

ECONOMICS AND REGION

Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

Червень 2024 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- ОНИЩЕНКО В.О.** – головний редактор, д.е.н., проф., ректор Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- ЧИЖЕВСЬКА М.Б.** – заступник головного редактора, к.е.н., доц., завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- СІВЦЬКА С.П.** – відповідальний секретар, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- ВАРНАЛІЙ З.С.** – д.е.н., проф., професор кафедри фінансів Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка (за згодою);
- ГРИШКО В.В.** – д.е.н., проф., завідувач кафедри менеджменту і логістики Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- ДУБИЦЕВ В.П.** – д.е.н., проф., професор кафедри економічної теорії та економічної кібернетики Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- КОЗАЧЕНКО Г.В.** – д.е.н., проф., професор кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань Національної академії внутрішніх справ (за згодою);
- КОМЕЛІНА О.В.** – д.е.н., проф., професор кафедри менеджменту і логістики Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- КОРГАНШВІЛІ Л.Д.** – д.е.н., проф., керівник центру забезпечення якості та наукової діяльності Міжнародної школи туризму Тбіліського державного університету імені І. Джавахішвілі (за згодою);
- ОНИЩЕНКО С.В.** – д.е.н., проф., директор Навчально-наукового інституту фінансів, економіки, управління та права Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- ПАЛАЩАКОВА ДАНІЕЛЛА** – доктор філософії (PhD), молодший науковий співробітник кафедри економічної теорії Технічного університету у Кошице (Словаччина) (за згодою);
- ПТАЩЕНКО Л.О.** – д.е.н., проф., професор кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- РОЛЬНИК-САДОВСЬКА Є.** – доктор (Dr), асоц. професор, заступник декана з навчальної роботи факультету менеджменту Білостоцької Політехніки, м. Білосток (Польща) (за згодою);
- РЯЩЕНКО Вікторія** – д.е.н., асоц. професор, Університет ISMA (Латвія) (за згодою);
- ХУНЬЄТ Аніца** – д.ф., проф., проректор Університету Північ (Хорватія) (за згодою);
- ЧИЧКАЛО-КОНДРАЦЬКА І.Б.** – д.е.н., проф., завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та туризму Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»;
- ШИДЛЮ Джоанна** – доктор філософії (PhD), доцент Білостоцької Політехніки, м. Білосток (Польща) (за згодою);
- ШПІЛЬКО Данута** – доктор філософії (PhD), асистент професора Білостоцької Політехніки, заступник начальника міжнародного відділу логістики та сервісної інженерії, м. Білосток (Польща) (за згодою).

Журнал «Економіка і регіон»
Внесений до переліку наукових
фахових видань України
(наказ МОН України 1279 від 16.11.2014,
зі змінами згідно наказу № 157 від 09.02.2021).

Вид видання – науковий журнал.
Концепція журналу базується на багаторічному
науковому, фаховому висвітленні актуальних
проблем економіки України і світу.

Основні рубрики: економіка та управління
національним господарством; розвиток продуктивних
сил і регіональна економіка; економічна теорія та
історія економічної думки; світове господарство і
міжнародні економічні відносини; економіка та
управління підприємствами (за видами економічної
діяльності); економіка природокористування і охорона
навколишнього середовища; демографія, економіка
праці, соціальна економіка та політика; гроші, фінанси
і кредит; бухгалтерський облік, аналіз та аудит;
статистика; математичні методи, моделі й
інформаційні технології в економіці; економічна
безпека держави та суб'єктів господарювання.

Видається з липня 2003 р.
Виходить чотири рази на рік.
Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа:
Рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення
№ 1416 від 25.04.2024 року
Ідентифікатор медіа: R30-04134

Засновник журналу:
Національний університет «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка»
Назва, концепція, зміст і дизайн журналу «ЕІР»
є інтелектуальною власністю редакції журналу
«Економіка і регіон» та охороняється законом
про авторські й суміжні права.
При передрукуванні посилання на журнал
«ЕІР» обов'язкове.
Матеріали друкуються мовою оригіналу.
Відповідальність за точність поданих
даних несуть автори матеріалів,
редакція не завжди поділяє думку авторів.

ISSN 2218-1199 (Print)
ISSN 2414-0538 (Online)

E-mail: econom@nupp.poltava.ua
Сайт журналу: <http://journals.nupp.edu.ua/eir>

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Полтавська
політехніка імені Юрія Кондратюка
(прот. № 7 від 03.06.2024)
Верстка Л.А. Свистун
Коректор англ. О.О. Петях
Коректор укр. Я.І. Вишнякова.
Здано до набору 05.06.2024
Підписано до друку 07.06.2024
Формат 60x80 1/8. Обл.-видавн. арк. 15,58.
Тираж 300 прим. Замовлення № 0724/517.

Надруковано: Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р

© Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», «Економіка і регіон», 2024

Економіка і регіон № 2 (93) – 2024 – Національний університет ім. Юрія Кондратюка

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

- 6 **Джахан Гулісва, Юсиф Біннетов.** Теоретичні основи ринкових відносин в аграрному секторі
- 11 **Олійник О.М.** Концептуальні засади та еволюція державного регулювання підприємств харчової галузі в Україні
- 22 **Тогрул Алверді огли Фарзуллаєв.** Оцінка сучасного стану інноваційної системи управління комерційними організаціями сільського господарства

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

- 31 **Абасова Айтян Аскер, Мамедова Кямала Мехді, Алекперова Лала Азіз.** Креативна індустрія міст та регіонів: основні риси
- 36 **Кудінов О.М.** Особливості формування регіональної економічної політики в умовах євроінтеграції
- 45 **Лахижа М.І., Діденко О.Г., Єрмоєнко С.М.** Сучасні проблеми, підходи і тенденції публічного управління містом: теоретичні аспекти

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

- 53 **Грамотнєв В.Е.** Тенденції змін регіонального розподілу прямих іноземних інвестицій під впливом наслідків війни в Україні
- 62 **Ємельянова Л.О., Млинко С.В.** Аналіз впливу технологічний факторів на структурне безробіття в розвинутих країнах

- 71 **Лі Пань.** Огляд концептуальних питань визначення та забезпечення економічної безпеки в Китайській Народній Республіці

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

- 78 **Онищенко С.В., Скриль В.В.** Успішні кейси розвитку start-up-ів у закладах вищої освіти
- 86 **Кобеля-Звір М.Я.** Гранти програми Interreg Еуропа для України
- 92 **Петрашевська А.Д., Колонтай С.М., Плетос С.В., Бондаренко О.О.** Тенденції розвитку транспортної логістики в Україні
- 99 **Рябуха О.О.** Цінова політика як об'єкт управлінського впливу у процесі забезпечення конкурентоспроможності суб'єкта господарювання
- 105 **Ширінов Башар Хабіб оглу, Мамедзаде Гьлькін Фарід огли.** Можливості застосування маркетингової стратегії в будівельних компаніях

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

- 112 **Височан О.С., Кореновський О.В.** Кластеризація банківської діяльності: досвід Франкфуртського фінансового центру
- 121 **Тоцька О.Л., Онисюк В.О.** Аналіз і прогнозування сезонних коливань у надходженнях бюджетів різних рівнів в умовах воєнного стану як складова ефективного управління державними фінансами в Україні

МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ Й ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

- 129 **Белз О.Л.** Екосистема рівня 2 блокчейну Ethereum

ECONOMY AND ENTERPRISE MANAGEMENT

УДК 330.332; 316.422.4
JEL J23

DOI: 10.26906/EiR.2024.2(93).3389

УСПІШНІ КЕЙСИ РОЗВИТКУ START-UP-ІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Онищенко Світлана Володимирівна*, доктор економічних наук, професор
Скриль Віталія Вячеславівна**, кандидат економічних наук, доцент
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

*ORCID 0000-0002-6173-4361

**ORCID 0000-0003-4064-8146

© Онищенко С.В., 2024

© Скриль В.В., 2024

Стаття отримана редакцією 06.05.2024 р.

The article was received by editorial board on 06.05.2024

Вступ. Сучасна економіка все більше спирається на інновації та підприємництво. Саме тому визначальними факторами сучасної економіки стали інтелектуальні ресурси, знання та новаторські концепції. Ці складові активно відображаються у впровадженні інновацій, вони приносять додаткову користь для клієнтів, генерують додаткові прибутки для підприємств, трансформують економіку та підвищують життєвий рівень суспільства. Реалії сучасного бізнес-середовища, які виникли в умовах інтелектуалізації світової економіки, потребують перегляду традиційних концепцій управління щодо стратегій підприємницької діяльності, конкуренції та ринків. На сьогодні сучасним трендом в інноваційній та підприємницькій діяльності, як країн світу, так і України є створення та масштабування start-up-ів. За даними Startup Ranking, серед країн-лідерів за кількістю start-up-ів, що були в них засновані, у 2023 році були США (3687 start-up-ів), на другому та третьому місцях – Індія (990) та Велика Британія (555). Україна посіла 37-ме місце серед 137 країн світу. В інших міжнародних рейтингах, присвячених розвитку start-up-руху та екосистеми його підтримки, Україна посідає такі місця: за кількістю start-up-ів на 1000 населення країни – 45-те місце у 2022 р., за глобальним індексом start-up-екосистем – 49-те місце у 2023 р. [1]. Варто відзначити, що сфера start-up-ів та їх екосистема в Україні до початку повномасштабної війни перебували на етапі активного розвитку та мала позитивну динаміку, але все ж вони поступалися за своїми показниками країнам-лідерам в цій сфері, отже, питання їх розвитку потребують подальшого вивчення. Враховуючи це, можна зазначити, що на сьогодні саме молодіжне підприємництво є одним з найбільш перспективних векторів розвитку бізнесу в Україні, саме з цієї причини держава підтримує прагнення молоді до створення власної справи, цей факт відображений у багатьох програмах [2].

З цієї ж причини однією з основних платформ підтримки розвитку молодіжного підприємництва є заклади вищої освіти нашої країни. В даний час заклади вищої освіти України, прагнучи підтримати підприємницьку ініціативу серед своїх студентів, створюють певну інфраструктуру для активізації проектної роботи, створення бізнес-проектів і виведення їх в start-up.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Дослідження окремих аспектів формування start-up-проектів в умовах вітчизняної економіки у закладах вищої освіти здійснюється за участі таких вчених, як Р. Антонов, В. Біленько, Н. Борт, А. Бухтіарова, Т. Гавриленко, Я. Дропа, А. Касич, О. Підхомний, В. Радик, П. Рубанов, Л. Рудич, А. Семенов, В. Халіна, О. Шевченко та інших. Проте новизна цих проблем, особливо для української науки і практики, обумовлює необхідність подальших досліджень у зазначеному напрямку.

Мета статті полягає в вивченні та висвітленні успішних прикладів ініціатив стартапів у контексті закладів вищої освіти. Шляхом аналізу цих кейсів стаття має на меті визначити ключові фактори, що сприяють успіху підприємницьких ініціатив, які виникають в академічних середовищах. Крім того, вона прагне надати інсайти та вивчити отримані уроки, які можуть бути корисними для формування підприємницької культури та підтримки розвитку start-up-пів у закладах вищої освіти.

Основний матеріал і результати. На сьогоднішній день існує різноманітні тлумачення та визначення поняття «start-up». Деякі науковці визначають «start-up» як молоді компанії, що ставлять перед собою завдання розробки та впровадження на ринок унікального продукту чи послуги. Start-up-проекти, що базуються на інноваціях, спрямовані на усунення недоліків існуючих товарів, розширення ринків збуту або створення абсолютно нових продуктів чи послуг. Вони виступають каталізатором розвитку багатьох галузей та економіки загалом. Завдяки виконанню start-up – проектів у певних галузях можна спостерігати зростання інноваційних тенденцій, що підтверджується успішними реалізованими ініціативами. У вивченні даної проблематики виявлено закономірність, що зазвичай асоціюється з креативними ідеями та оригінальними концепціями, перш за все, з молоддю. Їхня свідомість і бажання творити часто визначаються як непідвладні застарілим конвенціям та ідеям. Саме тому основний акцент варто робити на університетському середовищі, де зосереджено інтелектуальний потенціал та забезпечені необхідні матеріальні ресурси та технічна база [3–4].

Отже, успішні кейси розвитку start-up-ів у закладах вищої освіти відображають важливість академічних установ у стимулюванні інновацій та підтримці підприємництва серед студентів, аспірантів, викладачів та випускників. Заклади вищої освіти часто стають плодючим ґрунтом для створення та розвитку start-up-ів завдяки доступу до знань, ресурсів та експертизи. Одним із успішних кейсів розвитку start-up університетського походження – це компанія «Dropbox», яка була заснована випускниками Массачусетського технологічного інституту (MIT). «Dropbox» став одним із лідерів у галузі хмарних сховищ даних завдяки новаторському підходу до зберігання файлів та спільному доступу до них. Інший приклад – це компанія «Google», яка була заснована Ларрі Пейджем та Сергеем Бріном, які почали свій проект пошукової системи під час навчання в Стенфордському університеті. Сьогодні «Google» є однією з найбільших технологічних компаній у світі.

Варто зазначити, що однією з ключових особливостей та відмінними рисами start-up-проектів є їх орієнтація на інновації, що включає випуск абсолютно нових продуктів, покращення якісних характеристик наявних на ринку товарів, а також вихід на нові неосвоєні ринки. Важливою метою для start-up-ів є не лише створення нового продукту, але й швидке збільшення клієнтської бази. Даний факт актуалізує дослідження питань, пов'язаних з можливістю реалізації студентських проектів на базі закладів вищої освіти, як одного з найбільш перспективних драйверів розвитку молодіжного підприємництва як в регіоні, так і в Україні в цілому [5].

На даний момент у багатьох закладах вищою освіти України створені всі необхідні умови для формування у студентів підприємницького мислення, що в свою чергу забезпечує великий інтерес студентів закладу вищої освіти до створення власного бізнесу.

Підтвердженням є реалізація програми Creative Spark Британської Ради, що спрямований на створення та підтримку партнерств між британськими та українськими університетами задля розвитку підприємницьких навичок серед студентської молоді, що розвиваються по-різному в різних університетах. Наприклад, в Національному університеті «Львівська політехніка» вже з 90-х років практикується навчання у сфері бізнесу. Але для деяких кафедр Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна ця практика є абсолютно новою.

У Львівській політехніці, крім звичайних курсів з підприємництва, для полегшення доступу до програм та можливостей, викладачі університету спільно заснували власну громадську організацію «Tech StartUp School». Це створило сприятливі умови для інноваційного середовища, щоб продукувати та реалізовувати креативні ідеї та успішні start-up зі студентами. Для цього залучаються бізнес-тренери та ментори, що допомагають пройти шлях від ідеї до побудови бізнес-моделі, пошуку інвестицій та комерціалізації проекту [6].

Найбільший проект розвитку бізнес-інкубаторів у вітчизняних вищих навчальних закладах – це мережа академічних бізнес-інкубаторів YEP. Зараз вони діють в 10 університетах по всій країні та прагнуть сприяти формуванню тренду студентських стартапів, що передбачає супровід проектів від їх появи до втілення.

Інноваційна екосистема Sikorsky Challenge Україна (SCU), що розроблена на базі Київського політехнічного інституту, є відкритою платформою, яка об'єднує різні інституції країни з метою сприяння розвитку української інноваційної економіки. Серед учасників SCU – університети, наукові установи, органи державної влади і місцевого самоврядування, підприємства, фонди та громадські організації [7-9].

Взаємодію між цими установами координує Інноваційна екосистема Sikorsky Challenge КПІ ім. Ігоря Сікорського, яка офіційно регулюється укладенням Меморандумів або Договорів між учасниками SCU та юридичними особами Sikorsky Challenge КПІ.

Екосистема інновацій «Sikorsky Challenge Україна» виступає як модель та каталізатор високотехнологічного інноваційного прогресу української економіки.

Також варто відзначити, що заклади вищої освіти стають більш конкурентоспроможними на ринку освітніх послуг, розвиваючи проектну діяльність, оскільки дають найактуальніші теоретичні знання та практичні навички. Студенти також мають ряд переваг, реалізуючи start-up-проекти на базі університету, серед яких можна відзначити: застосування отриманих теоретичних знань на практиці; здатність робота в команді; використання ресурсів університету; удосконалення навичок презентації проекту в пошуках потенційного інвестора, можливість відкриття бізнесу студентом або випускником, отримання першого джерела прибутку та інше.

Це все свідчить про прямий вплив на динаміку розвитку молодіжного підприємництва в як регіоні так і в Україні через залучення студентів до підприємницького середовища, інструментом залучення якого є створення start-up-проектів з використанням start-up-просторів, створених на базі провідних закладів вищої освіти України. У зв'язку з цим вивчення теоретичних основ процесу створення start-up-ів, функціонування start-up-просторів представляється актуальним завданням теорії і практики закладів вищої освіти.

Як показує досвід розвинених країн, правильно вибудована система підтримки молодіжного підприємництва може забезпечити сталий розвиток молодіжного підприємництва не тільки в регіональному аспекті, але і в контексті економіки всієї країни, що в майбутньому послужить додатковим джерелом підвищення інвестиційної привабливості бізнесу в Україні.

Сьогодні університети світу перетворюються з навчальних закладів на спеціальні екосистеми («інкубатори»), в яких інтелектуальний потенціал молоді розвивається та активно використовується для трансформації суспільства та забезпечення його як важливого чинника економічного зростання держави [1].

Отже, заклад вищої освіти стає важливою ланкою у створенні екосистеми, яка сприяє розвитку молодіжного підприємництва через застосування різних механізмів, одним з яких може бути організація start-up-проектів.

«Start-up-простір» – це науковий простір закладу вищої освіти, який займається підтримкою та реалізацією «start-up-проектів» серед студентів, магістрантів, аспірантів університету на кожному етапі процесу розвитку – від генерації ідеї до її впровадження на ринок. Start-up-простір стартапу орієнтований на розвиток молодіжного підприємництва в регіоні.

Враховуючи вищезазначене, за ініціативою Sikorsky Challenge Україна та Національним університетом «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» була започаткована start-up школа Sikorsky Challenge Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», яка здійснює координацію заходів для створення сприятливих умов для інноваційної активності в молодіжному сегменті ринку праці. Основною метою діяльності Start-up школи є створення сприятливого середовища для успішної реалізації інноваційних бізнес-ідей та проектів, залучаючи до цього студентів, молодих науковців та вчених [10].

Основними цілями start-up школа Sikorsky Challenge Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» є:

- підтримка розвитку інноваційних start-up-проектів та бізнес-ідей серед потенційних стартаперів;
- надання кваліфікаційних консультаційних послуг щодо організації та розвитку start-up-проектів;
- проведення навчальних тренінгів, тематичних семінарів, конференцій тощо відповідно до законодавства;
- підтримка практичної реалізації та фінансова підтримка завершених start-up-проектів;
- залучення інвесторів/бізнес-ангелів для фінансування start-up-команд на етапі створення компаній;

- організація конкурсів start-up-ів і участь кращих у Фестивалі «Sikorsky Challenge»;
- підготовка та подача проектів до міжнародних фондів та програм;
- створення бази start-up-ів та її інтеграція з базою стартапів «Sikorsky Challenge».

На базі м.Полтава також було створено Інноваційний кластер м. Полтава, де start-up школа Sikorsky Challenge Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» стала основними осередком генерування ідей для відбудови економіки, інфраструктури і безпеки на основі його інноваційного розвитку (рис.1).

Мета такого об'єднання полягає у:

- стимулюванню росту інноваційного оточення для максимально можливого збільшення мікро- та малих підприємств, які базуються на start-up ідеях та інноваційних науково-технічних розробок які слугуватимуть післявоєнній розбудові міста;
- розв'язанні проблем міста, через реалізацію креативного потенціалу науковців, інженерів, підприємців, студентів, школярів у створенні й впровадженні нових технологій і послуг;
- залученні інвестицій, грантів і спонсорської допомоги щодо післявоєнної розбудови міста на локальному, національному та міжнародному рівнях з урахуванням вже існуючих та нових міжнародних зав'язків учасників Інноваційного кластеру.

В період 2018 по 2022 роки start-up школою Sikorsky Challenge Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» було проведено 60 воркшопів та семінарів-тренінгів. Було презентовано 12 проектів 42 випускники Стартап школи Полтавської політехніки. Полтавська політехніка стала учасником першого пілотного проекту «Підприємницький університет» від Стартап-інкубатора YEP та Міністерства освіти і науки України. Команда Стартап школи Полтавської політехніки пройшла до фіналу Міжнародного молодіжного конкурсу бізнес-ідей і проектів «Start-up-проект», а також до фіналів VIII і IX Міжнародних конкурсів стартапів «Sikorsky Challenge» [5].

Інноваційним підходом у просуванні стартапів у start-up школі Sikorsky Challenge Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» стало проведення конкурсу Junior START-UP 2023 для молоді першого курсу. Упродовж більше двох місяців у 2023 році було здійснено процес навчання та підготовки start-up-ів для різних інститутів та факультетів університету

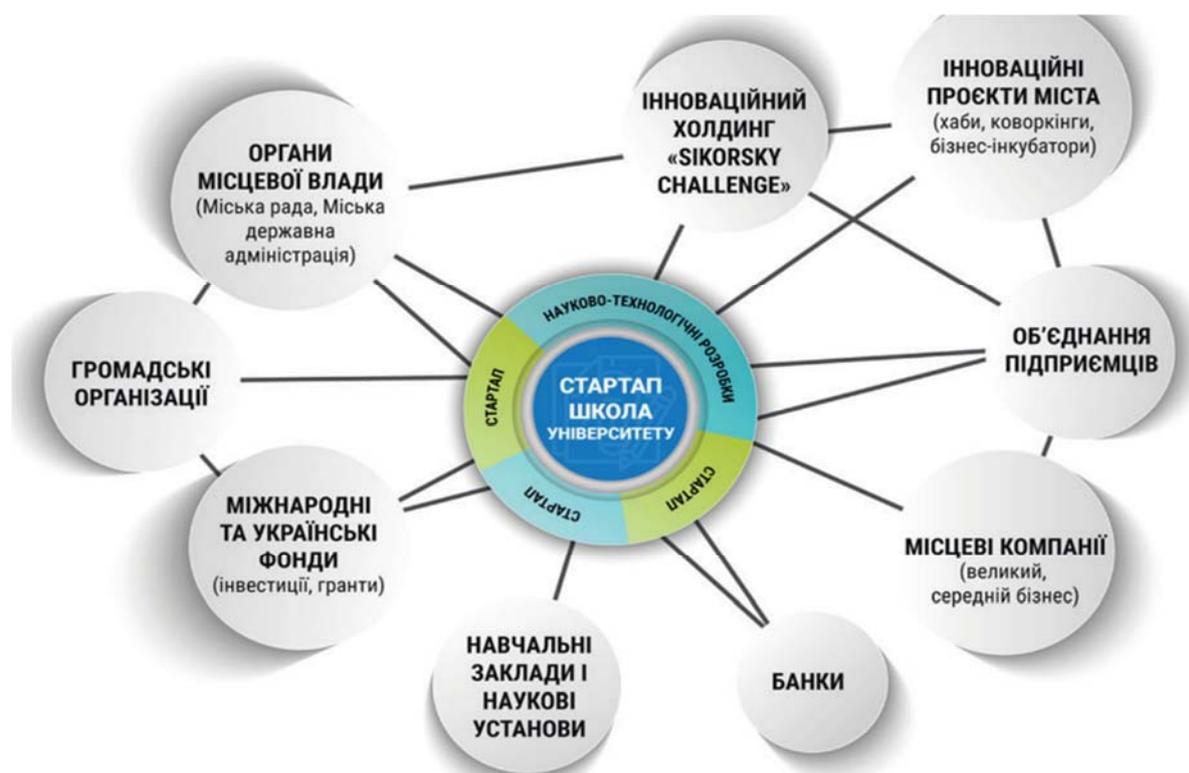

Рис. 1. Структура Інноваційного кластеру міста Полтава

Джерело: [5]

(табл. 1). У конкурсі взяла участь 21 команда і понад 100 студентів різних спеціальностей, вмотивованих боротися за призовий фонд – 10 000 гривень від керівництва університету.

Таблиця 1

Етапи впровадження start-up

Етап start-up	Зміст процесу
Preparatory stage	Відвідування різних заходів, спрямованих на розвиток підприємницького мислення і як наслідок активізацію їх ініціативи в сфері бізнесу; проведення інтенсивних та бізнес-тренінгів з питань підприємництва в університеті
Акселерація стартап-проектів	Включає проведення маркетингових досліджень (дослідження і прогнозування кон'юнктури ринку, поведінки споживачів); розробка виробничої програми; оцінка потреб у фінансових ресурсах проекту; ознайомлення зі складом учасників проекту та опис їх функціональних можливостей; розрахунок техніко-економічних показників, в тому числі ефективності проекту; розробка бізнес-плану
Фандрайзинг	Процес залучення внутрішніх і зовнішніх ресурсів різного характеру для реалізації start-up-проекту (включаючи фінансові джерела, людські ресурси, маркетингові послуги, юридичні консультації і т.д.)
1. Реалізація (комерціалізація) стартап-проектів	Формування виробничих потужностей, запуск основного виробництва, вихід на новий ринок і його розвиток, взаємодія зі споживачами
2. Автономність стартап-проектів	Передбачає певну фінансову стійкість молодіжного підприємництва в майбутньому; створення розширеного резервного фонду відтворення; впровадження сучасних систем менеджменту

Джерело: сформовано авторами

Підготовчий етап був пов'язаний із системним пошуком та відбором перспективних бізнес-ідей за пріоритетними напрямками розвитку технологій з урахуванням регіональних особливостей, реалізувався через відвідування молодими підприємцями різноманітних заходів, спрямованих на активізацію підприємницьких ініціатив; проведення інтенсивних та бізнес-тренінгів з питань підприємництва в університеті.

На основі обраних бізнес-ідей наступним етапом була первинна акселерація, метою якої було пошук наукового обґрунтування життєздатності ідеї проекту та оцінка перспектив її реалізації.

Початкова акселерація start-up-проектів включала в себе наступні етапи: проведення маркетингових досліджень; розробка виробничої програми; оцінка потреб у фінансових ресурсах проекту; ознайомлення зі складом учасників проекту та їх функціональними можливостями; розрахунок техніко-економічних показників, в тому числі ефективності проекту; розробка бізнес-плану.

Акселерація start-up-проектів – один з основних етапів розвитку бізнес-ідеї, який є своєрідним гарантом успіху майбутніх бізнес-проектів в системі молодіжного підприємництва.

Якщо ідея проекту перспективна, то через відбір серед інших стартапів інститутів ідея перейшла на наступний етап процесу – фандрейзинг.

Фандрейзинг – процес залучення внутрішніх та зовнішніх ресурсів для реалізації start-up-проекту (фінансові джерела, людські ресурси, маркетинг, юридичні послуги тощо).

Кінцевим результатом фандрейзингу є реалізація start-up-проектів. Цей етап включає в себе: формування виробничих потужностей, запуск основного виробництва, вихід на ринок і його розвиток, а також налагодження комунікаційних зв'язків зі споживачами.

Саме на цьому етапі відбувся фінал конкурсу Junior START-UP 2023 де пройшли 5 команд серед яких було обрано переможця.

Успішна реалізація start-up-проектів у майбутньому слугує основою для завершального етапу процесу – проектної автономії, що передбачає певну фінансову стійкість молодіжного підприємництва в майбутньому; створення розширеного резервного фонду відтворення; впровадження сучасних систем управління [11–13].

Таким чином, як показує практика останніх років для розвитку національної економіки, необхідне формування певної політики закладів вищої освіти, метою якої має бути не тільки навчальний процес, а й орієнтир для розвитку підприємницьких здібностей, умінь, навичок та мислення у студентів за рахунок проведення наукових досліджень, здійснення наставництва та консультацій майбутніх бізнесменів

з боку викладачів та адміністрації університету. Цей факт можливий завдяки формуванню певної інфраструктури в університеті та відпрацьованому механізму реалізації проектних робіт студентів (у тому числі у вигляді start-up-проектів) через взаємодію з інвесторами, місцевими бізнесменами, владою та венчурними фондами.

Сьогодні заклади вищої освіти служать платформою для організації роботи студентів в командах, здатних розробляти бізнес-ідеї, які трансформуються в бізнес-проекти (start-up), які в подальшому можуть стати інноваційним продуктом і трансформуватися в новий напрямок підприємництва. Тому студентам надаються не лише теоретичні знання, але й практичні навички у сфері підприємницької діяльності, які сприяють поетапному розвитку start-up-проектів, створених на базі закладу вищої освіти, включаючи допомогу в пошуку партнерів та можливість виведення продукту (послуги) на ринок. Ефективним інструментом розвитку молодіжного підприємництва серед студентів є створення певного бізнес-простору всередині закладу вищої освіти у вигляді стартап-просторів, які реалізовуватимуть потенціал молоді через різного роду допомогу студентам у розвитку start-up-проектів (пошук та відбір найбільш перспективних та конкурентоспроможних ідей, консалтингові, маркетингові, юридичні, фінансові послуги тощо).

Висновки. Аналіз успішних кейсів розвитку start-up-ів у закладах вищої освіти свідчать про значний потенціал та успішність ініціатив у галузі стартап-екосистем у вищих навчальних закладах. Аналіз кейсів дозволив визначити ключові чинники успіху, такі як наявність підтримки від університетської адміністрації, створення сприятливого середовища для інновацій та доступ до менторської підтримки.

Крім того, виявлено, що розвиток start-up-ів у вищих навчальних закладах сприяє не лише самому студентському підприємництву, але й сприяє зближенню університетів з промисловим сектором, що має значний позитивний вплив на інноваційність та конкурентоспроможність обох сторін.

Отже, варто зазначити, що існує важливість подальшого розвитку start-up-екосистем у закладах вищої освіти та необхідність подальших досліджень в цій області для досягнення ще більших успіхів у підтримці та розвитку молодих підприємців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Європейська мережа стартапів. URL: <https://europeanstartupnetwork.eu/vision/> (дата звернення: 09.04.2024).
2. Хаустов М.М. Стартапи: створення та масштабування: монографія. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2023. 224 с.
3. Всеукраїнська Інноваційна екосистема «Sikorsky Challenge Україна». URL: <https://www.sikorskychallenge.com> (дата звернення: 10. 04.2024).
4. Гавриш О.А., Бояринова К.О., Кравченко М.О., Копішинська К.О. Управління стартапами: підручник для здобувачів вищої освіти за економічними спеціальностями / за заг. ред. О.А. Гавриша. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2020. 716 с.
5. Офіційний сайт Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». URL: <https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/main/page/innov-klaster-m-poltava/innovations.pdf>. (дата звернення: 11.04.2024).
6. Blank S., & Dorf B. The startup owner's manual: The step&by&step guide for building a great company. Pescadero: K & S Ranch. 2012.
7. Seyfang G., & Smith A. Grassroots innova& tions for sustainable development: Towards a new research and policy agenda. *Environmental Politics*. 2007. No. 16 (4). P. 584–603.
8. Ries E. The lean startup: How today's entre& preneurs use continuous innovation to create radically successful businesses. New York: Crown Business, 2011.
9. Kohn A. The determinants of startup valua& tion in the venture capital context: a systematic review and avenues for futur. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11301&017&0131&5>
10. International best practices on supporting startup ecosystem. URL: <https://www.mekongbiz.org/wp-content/uploads/2017/02/International-best-practices-on-supporting-startup-ecosystem.pdf>. (дата звернення: 12.04.2024).
11. Литвин І.В. Формування та розвиток екосистем стартапів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. Вип. 41. С. 61–65.
12. Хаустов М.М., Данько А.Т., Бондаренко Д.В., Юрченко О.К. Дослідження екосистем стартапів країн світу для забезпечення їх економічного зростання. *Бізнес Інформ*. 2022. № 8. С. 47–59.
13. The Global Startup Ecosystem Report 2023 (GSER 2023). URL: <https://startupgenome.com/report/gser2023>. (дата звернення: 12.04.2024).
14. Startup Commons. URL: <https://www.startupcommons.org>
15. Інноваційні екосистеми для стартапів: ключові складові успіху. Eufordigital, 2020. URL: <https://eufordigital.eu/ru/innovation-ecosystems-for-start-ups-highlighting-the-key-ingredients-for-success/> (дата звернення: 13.04.2024).

16. Sarpong D., AbdRazak A., Alexander E., Meissner D. Organizing Practices of University, Industry and Government That Facilitate (or Impede) the Transition to a Hybrid Triple Helix Model of Innovation. *Technol. Forecast. Soc. Chang.* 2017. Vol. 123. P. 142–152.

REFERENCES:

1. European startup network. Available at: <https://europeanstartupnetwork.eu/vision/> (accessed April 9, 2024).
2. Хаустов М. М. (2023) Startups: Creation and Scaling: Monograph. Kharkiv: Individual Entrepreneur Liburkina L. M., 224 p.
3. All-Ukrainian Innovation Ecosystem «Sikorsky Challenge Ukraine». Available at: <https://www.sikorskychallenge.com> (accessed April 10, 2024).
4. Havysh O. A., Boyarynova K. O., Kravchenko M. O., Kopishynska K. O. (2020) Startup Management: A Textbook for Higher Education Students in Economic Specialties / Edited by O. A. Havysh. Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, "Polytechnika" Publishing House, 716 p.
5. Official website of National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic". Available at: <https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/main/page/innov-klaster-m-poltava/innovations.pdf> (accessed April 11, 2024).
6. Blank S., & Dorf B. (2012) The startup owner's manual: The step&by&step guide for building a great company. Pescadero: K & S Ranch.
7. Seyfang G., & Smith A. (2007) Grassroots innova& tions for sustainable development: Towards a new research and policy agenda. *Environmental Politics*, no. 16 (4), pp. 584–603.
8. Ries E. (2011) The lean startup: How today's entre& preneurs use continuous innovation to create radically successful businesses. New York: Crown Business.
9. Kohn A. The determinants of startup valua& tion in the venture capital context: a systematic review and avenues for futur. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11301& 017&0131&5>
10. International best practices on supporting startup ecosystem. Available at: <https://www.mekongbiz.org/wp-content/uploads/2017/02/International-best-practices-on-supporting-startup-ecosystem.pdf> (accessed April 12, 2024).
11. Lytvyn I. V. (2022) Formation and Development of Startup Ecosystems. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, no. 41, pp. 61–65.
12. Khaustov M. M., Danko A. T., Bondarenko D. V., Yurchenko O. K. (2022) Research of Startup Ecosystems Worldwide to Ensure Their Economic Growth. *Business Inform*, no. 8, pp. 47–59.
13. The Global Startup Ecosystem Report 2023 (GSER 2023). Available at: <https://startupgenome.com/report/gser2023> (accessed April 12, 2024).
14. Startup Commons. Available at: <https://www.startupcommons.org>
15. Innovative Ecosystems for Startups: Key Components of Successy. Eufordigital. (2020). Available at: <https://eufordigital.eu/ru/innovation-ecosystems-for-start-ups-highlighting-the-key-ingredients-for-success/> (accessed April 13, 2024).
16. Sarpong D., AbdRazak A., Alexander E., Meissner D. (2017) Organizing Practices of University, Industry and Government That Facilitate (or Impede) the Transition to a Hybrid Triple Helix Model of Innovation. *Technol. Forecast. Soc. Chang*, vol. 123, pp. 142–152.

УДК 330.332; 316.422.4

JEL J23

Онищенко Світлана Володимирівна, доктор економічних наук, професор. **Скриль Віталія Вячеславівна**, кандидат економічних наук, доцент, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». **Успішні кейси розвитку start-up-ів у закладах вищої освіти.**

Стаття розглядає успішний досвід розвитку та підтримки стартапів у закладах вищої освіти. Автори аналізують різноманітні випадки успішної інкубації та впровадження інноваційних проєктів, що виникли в університетському середовищі. Стаття детально розглядає стратегії та методи, які допомагали успіху цих проєктів, зосереджуючись на ключових факторах, що сприяли їхньому розвитку. Додатково, у статті обговорюється інноваційний підхід до сприяння розвитку стартапів у Start-up школі Sikorsky Challenge Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». Автори досліджують організацію конкурсу Junior START-UP 2023, призначеного для першокурсників. Це дало можливість сформулювати важливі висновки та рекомендації для подальшого покращення умов підтримки та стимулювання start-up-середовища в закладах вищої освіти. Ця стаття є цінним джерелом інформації для академічної спільноти, студентів, підприємців та всіх зацікавлених у розвитку start-up -екосистем у закладах вищої освіти.

Ключові слова: start-up-проєкт, заклади вищої освіти, молодіжне підприємництво, бізнес-завдання, start-up-платформа, малий та середній бізнес.

UDC 330.332; 316.422.4

JEL J23

Svitlana Onyshchenko, Doctor of Economics, Professor. **Vitaliia Skryl**, PhD in Economics, Associate Professor, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic". **Successful cases of start-up development in higher education institutions.**

The article explores the importance and positive impact of fostering and supporting startups in educational institutions. The authors examine various cases of successful incubation and implementation of innovative projects that have emerged in university environments, providing insights into the key success factors of these projects. The article meticulously analyzes the strategies and methods that have helped these startups succeed, focusing on aspects such as selecting promising ideas, forming effective teams, ensuring financial stability, and implementing efficient marketing strategies. Additionally, the article sheds light on important factors that have contributed to the successful development of startups in educational institutions, including support from university administration, the presence of infrastructure for innovation support, and access to mentorship. The authors of the article draw conclusions and formulate recommendations for further improving the conditions for supporting and fostering the startup environment in higher education institutions. These recommendations may include expanding the support program for student enterprises, attracting additional sources of funding, and increasing the accessibility of resources for student entrepreneurs. Additionally, the article discusses an innovative approach to promoting the development of startups at the Sikorsky Challenge Start-up School of the National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic". The authors investigate the organization of the Junior START-UP 2023 competition, designed for first-year students. Over a period of more than two months in 2023, a process of training and preparation for startups from various institutes and faculties of the university was conducted. Twenty-one teams and over 100 students from various specialties participated in the competition, motivated to compete for a prize fund of 10,000 hryvnias provided by the university leadership. Overall, the article focuses on creating a conducive environment for entrepreneurship and innovation in university institutions and provides specific recommendations to achieve this goal.

Key words: start-up project, higher education institutions, youth entrepreneurship, business tasks, start-up platform, small and medium-sized businesses.